

Asia: VN/20382/2023

Hallituksen esitys laiksi sika-alan salmonellavahinkorahastosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eläinten terveys ETT ry (ETT) kiittää maa- ja metsätalousministeriötä mahdollisuudesta lausua tästä lakiehdotuksesta.

Sika-alan salmonellariskien hallinnasta on vuosi vuodelta tullut suurempi kustannus. Salmonellan hävittämisen kustannukset ovat myös kasvaneet sitä myötä, kun alan rakennekehitys on edennyt ja tuotantoyksiköt ovat kasvaneet. ETT katsoo, että salmonellavahinkorahaston perustaminen on erittäin kannatettavaa ja toteutuessaan riskinhallintaväline, jolla turvataan suomalaisen sikaelinkeinon jatkuvuutta. Rahaston varat kerätään pääosin sikayrittäjiltä perittävällä salmonellavahinkomaksulla, joka on sikayrittäjille merkittävä kustannuserä. Rahaston pääomittaminen sen aloitusvaiheessa on kriittinen sen toimintavarmuuden takaamiseksi.

Rahaston perustaminen on välttämätöntä Suomen tuotantoeläinten ja niistä peräisin oleville elintarvikkeille. Salmonellan vastustus eläintiloilla koituu kuluttajien yhteisen terveyden eduksi. Salmonellatapauksia esiintyy Suomessa eläintiloilla hyvin vähän, koska vastustusta on tehty laajalla rintamalla ja elinkeinon kustannuksin. Meillä ei esiinnyt salmonellatartuntoja, jotka olisivat peräisin kotimaisista eläinperäisistä elintarvikkeista. Tilatason tehokas salmonellan vastustus varmistaa, ettei bakteeria päädy pidemmälle ruokaketjuun. Maailman- ja Euroopan-laajuisesti salmonella on merkittävimpiä elintarvikevälitteisiä tartuntoja. Salmonellabakteereissa esiintyy maailmalla useille antibiooteille vastustuskykyisiä kantoja, joiden esiintyminen vaikeuttaa tai tekee jopa mahdottomaksi vakavien infektioiden hoidon ihmisillä.

Salmonellan vakuuttaminen on osoittautunut vakuutusyhtiöille riskialttiiksi toiminnaksi ja vakuutuksia on aiempaa hankalampi saada. On myös huomattava, että sika-alan salmonellarahaston myötä tulee tulevaisuudessa huomioida myös muut eläinlajit, kuten siipikarja ja naudat.

Haluamme tällä lausunnolla nostaa esille ETT:n keskeisimmät huomioiden sekä lakiesityksen perustelumuistioon, että itse lain sisältöön.

Kommentit perustelumuistiosta:

Perustelumuistio on kattava ja kuvaa hyvin mittavaa ja monialaista asiantuntijatyötä lain laatimisen taustalla. Suomen on järkevää jatkaa salmonellan erityisvakuutuksia ja salmonellavalvontaohjelmaa. Ilman näitä toimenpiteitä salmonellatartuntojen määrä kasvaisi, mikä lisäisi terveydenhuollon kustannuksia. Nykyinen valvonta ja ennaltaehkäisy maatiloilla ehkäisevät tehokkaasti salmonellan leviämistä ja pitävät yhteiskunnan kulut hallinnassa. Samalla salmonellan torjunta auttaa estämään myös muiden ihmisille ja eläimille vaarallisten taudinaiheuttajien leviämistä, mikä vahvistaa koko elintarvikeketjun turvallisuutta. Vastaaville rahastoille voi olla tulevaisuudessa tarve muillakin eläinlajeilla. Nämä asiat on tuotu perustelumuistiossa selkeästi esille.

Rahaston hallituksella on keskeinen vastuu siitä, että rahaston varat riittävät sen tehtäviin, ja heille on annettu laajat valtuudet vaikuttaa varojen riittävyyteen liittyviin ratkaisuihin. Onkin tärkeää, että hallituksen vastuun laajuus ja merkitys kuvaillaan tarkasti.

Lakiehdotuksen pykäläkohtaiset huomioiden:

12 §:n toisessa momentissa todetaan, että korvausten saamisen edellytyksenä on pitopaikkaa koskevan saneeraussuunnitelman laatiminen ja se, että suunnitelman tekijällä on riittävä asiantuntemus. ETT ylläpitää tautisaneerausverkostoa, jonka roolia salmonellasaneerauksissa voisi hyödyntää riittävän asiantuntemuksen osoittamisessa. Riittävä asiantuntemus tulee jossain määrin tarkemmin.

Perustelumuistioon olisi kuitenkin tarpeen lisätä tarkennus siitä, että saneeraussuunnitelmaa voidaan muuttaa perustellusta syystä, koska saneerauksen edetessä ilmenee usein tarvetta päivittää alkuperäisiä toimenpiteitä.

Lisäksi olisi hyvä todeta, että taudin torjuntatoimia voidaan aloittaa jo ennen kuin varsinainen, laaja saneeraussuunnitelma on kokonaisuudessaan valmis. Keskeistä on edetä ripeästi ja tehokkaasti taudin hävittämiseksi, sillä nopea toiminta vähentää yleensä saneerauksen kokonaiskustannuksia. Yksityiskohtaisen saneeraussuunnitelman tekeminen vie paljon aikaa, ja käytännössä salmonellan torjuntaan liittyviä toimenpiteitä joudutaan aloittamaan jo ennen lopullisen suunnitelman valmistumista.

21 § linjaa rahaston hallituksen kokoonpanosta. ETT katsoo, että hallitukseen tulee nimittää varsinaisiksi jäseniksi ainakin MTK:n, SLC:n, ja lihatalojen edustajat ja heille varajäsenet.

Ruokavirastolle maksajavirastona tulee varata hallitukseen pysyvän asiantuntijan rooli, pykälässä mainitun sihteerin roolin ohella. Myös Eläinten terveys ETT ry:n roolia osana rahaston hallitusta tai pysyvän asiantuntijan roolissa tulisi harkita.

Toppari Ina
Eläinten terveys ETT ry